
Vrije Basisschool Molenbeek-Wersbeek

Halensebaan 102

3461 Molenbeek-Wersbeek

Tel: 016/77 73 80

E-mail: tscholeke@ksdiest.be

Website: www.tscholeke.be

Anti-pestbeleid

De Kinderkosmos

Een ontdekking van

INHOUD

1. Inleiding
2. Visie
3. Pesten en plagen
4. Gevolgen van pesten
5. Signalen herkennen
6. Aandachtspunten voor ouders, leerkrachten en school
7. Wat kan je als ouder doen?
8. Aanpak op school
9. Contact
10. Boeken voor kinderen rond dit thema

1. Inleiding

Als school willen wij werken aan een anti-pestbeleid waarbij alle partijen betrokken worden (leerlingen, ouders, leerkrachten, zorgleerkracht, directie en CLB).

Omdat pesten een grote impact heeft op leerlingen nu en later, wil de school zich inzetten om pesten zo goed mogelijk te voorkomen. Pesten wegdenken kunnen we jammer genoeg nooit, daarom willen we ook nadenken over hoe we een pestprobleem aanpakken.

Een duidelijk neergeschreven beleid zorgt ervoor dat de procedure voor iedereen duidelijk is. Ouders, leerkrachten, maar ook leerlingen moeten weten hoe pesten wordt aangepakt. Dat we dit als school niet goedkeuren en zeker niet aan ons willen laten voorbijgaan, willen we duidelijk stellen met een concreet anti-pestbeleidsplan. Duidelijke afspraken en een uniforme aanpak geven immers de beste resultaten.

Sinds schooljaar 2018-2019 hebben wij als school ervoor gekozen om een KiVa-school te worden. Wij volgen dus ook bij onze aanpak de KiVa-aanpak. Meer uitleg volgt verder in deze tekst.

2. Visie

Het opvoedingsproject van onze school stelt duidelijk dat we binnen onze school de ruimte en de sfeer willen scheppen waarin elk kind harmonisch kan openbloeien. We willen ethische waarden zoals respect, verdraagzaamheid, luisterbereidheid, ... nastreven, zowel bij de leerlingen als bij de teamleden.

Van het schoolteam wordt een correct voorleven verwacht met respect voor elkaar. We durven dit dan ook van onze kinderen verlangen. Groepsactiviteiten op school moeten de ontwikkeling van de sociale vaardigheden bevorderen: luisteren naar elkaar, verdraagzaam zijn, delen met anderen, gelijkgerichtheid nastreven, vlot communiceren met anderen, ruzies leren oplossen, ...

Wanneer het toch eens mis gaat, wil de school ingrijpen en zijn rol als opvoeder opnemen. We willen luisteren naar de betrokken leerling of leerlingen en in dialoog met elkaar tot oplossingen komen. Samen met de leerkracht, de zorgcoördinator en de directie wil de school zijn verantwoordelijkheid opnemen. We willen niet meteen bestraffend optreden, maar alle partijen aan het woord laten. We willen het verhaal achter het gedrag kennen. Samen met de leerlingen moet soms een hele weg worden afgelegd.

Een open communicatie met ouders rond moeilijkheden en mogelijkheden is hierbij zeer wenselijk.

Wij willen niet alleen werk maken van het aanpakken van pestproblemen, maar willen deze in de eerste plaats voorkomen. **Daarom kozen we voor KiVa.**

Het KiVa-antipestprogramma heeft een sterke theoretische basis. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van KiVa is dat pesten een groepsproces is. Niet alleen de pester en het slachtoffer, maar de omstanders spelen een belangrijke rol tegen pesten. Het beïnvloeden van de groep als geheel is dus essentieel voor het effectief tegengaan van pesten.

Uit evaluaties van het KiVa-programma blijkt dat door KiVa niet alleen een afname van het aantal pesters en slachtoffers is bereikt, maar dat KiVa ook heeft geleid tot sterkere antipesthoudingen en meer medeleven met slachtoffers. Daarnaast komen kinderen die hebben deelgenomen aan het KiVa-programma vaker voor gepeste klasgenoten op. Opmerkelijk is ook dat KiVa het aantal gevallen van cyberpesten laat dalen, terwijl dit vaak buiten de schoolcontext plaatsvindt.

Het is verder aangetoond dat KiVa een gunstig effect heeft op schoolplezier, schoolmotivatie en schoolprestaties.

Het kernidee van de KiVa-aanpak is:

"Hoewel we niet allemaal verantwoordelijk zijn voor het feit dat er wordt gepest, zijn we er wel allemaal verantwoordelijk voor dat het stopt!"

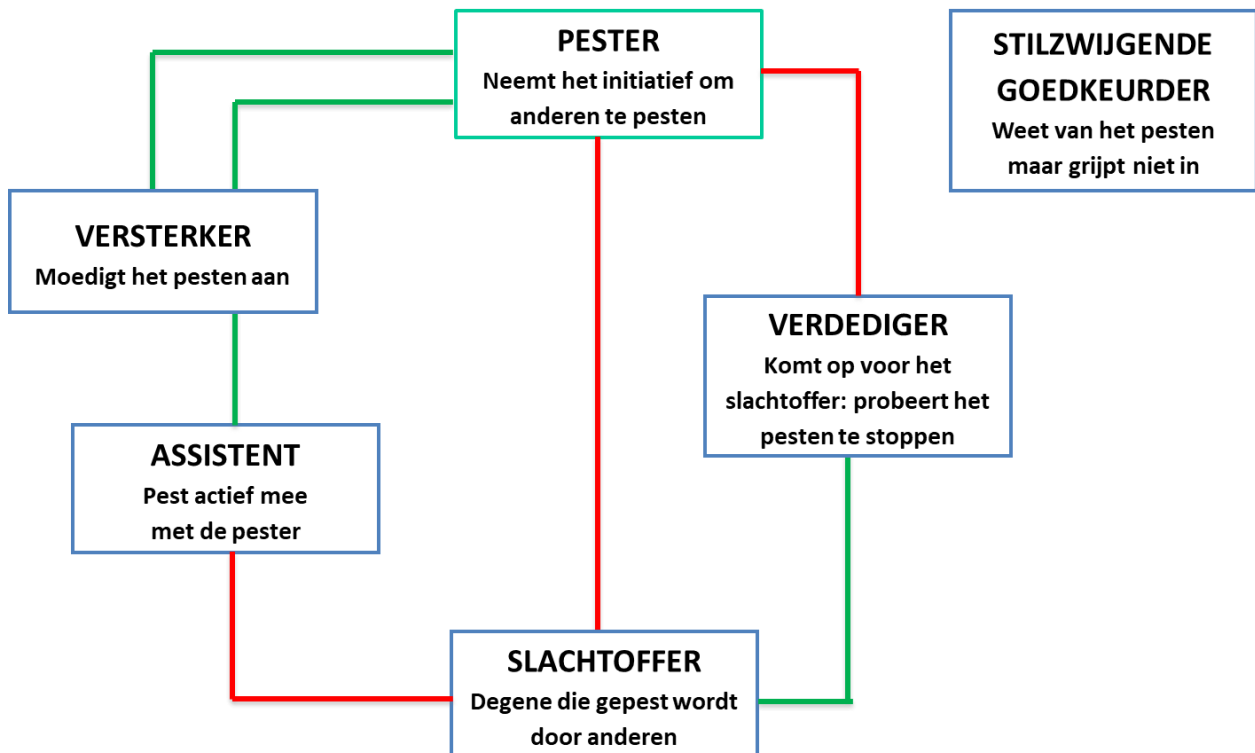
3. Pesten en Plagen

3.1. Wat is pesten?

Pesten is een vorm van agressie waarbij één of meer personen de **intentie** hebben een ander **steeds opnieuw** schade toe te brengen waarbij de **macht ongelijk verdeeld** is; het slachtoffer kan zich meestal **niet verdedigen**.

Pesten heeft vaak een sociale functie: het pestgedrag is betekenisvol voor de groep waarin het gebeurt: pestkoppen zijn op zoek naar populariteit en status. Hiervoor gaan ze een machtsspel aan met wie 'zwakker' staat. Vaak stopt het pesten als de groepssteun wegvalt. Pesten gebeurt op veel manieren: direct of indirect pesten, verbaal pestgedrag, cyberpesten,...

3.2. De rollen in het groepsproces in een pestsituatie

3.3. Plagen versus pesten

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none"> • Eén – één • Gelijkwaardig contact • Doel: humor – persoonlijk contact • Uitschuiver wordt snel goedge maakt • Geen nadelig effect op de groep • Hooguit oppervlakkige schade – meestal geen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaak één tegen velen • Ongelijke machtsverhouding • Doel: kwetsen • Sorry blijft uit → escalatie • Negatief effect op het groepsklimaat en de veiligheid • Schade, zelfs op lange termijn

Ruzie maken en plagerijen is niet pesten. Het helpt kinderen om sociale vaardigheden te ontwikkelen en om zich weerbaar op te stellen.

- Hoe ga je om met agressie?
- Hoe onderhandel je?
- Wanneer ga je te ver?

Terwijl kinderen ruzie maken, zoeken ze immers hun positie in de groep en in de samenleving. Ze leren zelf problemen oplossen, ze komen er sterker uit. Er moet dus een zone zijn waarin ruimte is voor plagerijen en ruzietjes. Maar, systematisch en berekend eenzelfde kind viseren, pijn doen,... en dit in een ongelijke machtsstrijd, overstijgt de ruimte die er is voor ruzie maken en plagerijen en mondt uit in pesten.

4. Gevolgen van pesten

Bij pesten zijn de gevolgen voor beide partijen (pester – gepeste) niet te onderschatten. Uiteindelijk gaat ook een hele groep lijden onder pesterijen, omdat pesten de groepsgeest bederft.

4.1. Gevolgen voor het slachtoffer

- aanpassingsproblemen
 - o zwakke cijfers
 - o leerproblemen – concentratiestoornissen
 - o spijbelen

- zware stress, enorm gevoelig
 - o depressie – agressie
 - o angst – sociale angst (schoolangst)
 - o lichamelijke klachten: buikpijn, diarree, braakneigingen, ...
 - o suïcidaal gedrag
 - o psychosomatische klachten
 - o gevoel van eenzaamheid
 - o gevoel van wantrouwen

- negatief zelfbeeld, onzeker, weinig zelfvertrouwen
 - o minderwaardigheidsgevoel krijgen en daardoor zich onzeker gedragen
 - o amper voor zichzelf kunnen opkomen

- risico op sociaal isolement!

4.2. Gevolgen voor of oorzaken van pestende kinderen/jongeren

- sociaal-emotionele problemen
 - o negatief zelfbeeld of weinig zelfvertrouwen
 - o erbij willen horen vanuit 'dominantie' en 'macht'
 - o depressie – agressie

o heeft het moeilijk om uit zijn rol als pester te treden (ook bij positieve verandering)

- vaak onderliggend probleem
- norm overschrijdend en delinquent gedrag, op latere leeftijd in botsing komen met de maatschappij
- groot risico op afwijzing en isolement
- uitsluiting: geen vrienden meer overhouden
- suïcidaal gedrag

5. Signalen herkennen

Soms vertonen kinderen signalen wanneer er sprake is van pestgedrag. De school, maar ook ouders moeten zo goed mogelijk proberen oog te hebben voor deze signalen. Er zijn directe en indirecte signalen.

5.1. Directe signalen

- SMS-jes, websites, pestboodschappen en bedreigingen uiten;

- uitgesloten worden;
- als laatste gekozen worden (en met veel gemor gekozen worden);
- vaak alleen staan;
- geen vriendjes die langskomen of eens willen afspreken;

5.2. Indirecte signalen

- onverklaarbare blauwe plekken – kapotte kleren;
- spullen die verdwijnen;
- agressiever, meer teruggetrokken gedrag/depressieve signalen;
- psychosomatische klachten;
- laattijdig naar school – omweg maken met de fiets;
- ontspannen op vrijdagavond – gespannen op zondagavond;
- dalende cijfers;
- minder gemotiveerd,

Indien je als ouder het vermoeden hebt dat je kind gepest wordt, stel dan zeker deze richtvragen die peilen naar de sleutelkenmerken van pesten:

1. 'Ik zie dat wat je overkomt voor jou niet leuk is' (Kwetsend gedrag)
2. 'Is het de eerste keer? Of werd je al meermaals door dezelfde kinderen lastig gevallen?' (meermaals, herhaaldelijk)
3. 'Heb je gezegd dat ze moeten stoppen? Heb je nog iets anders gedaan om dat duidelijk te maken? (onmachtspositie)

6. Aandachtspunten voor de ouders, de leerkrachten en de school

De leerkrachten op school proberen hun leerlingen zo goed mogelijk op te volgen, zodat eventuele signalen kunnen erkend worden. Deze zijn echter niet altijd zichtbaar doordat het pesten vaak in het geniep gebeurt. Het is belangrijk dat ook ouders hun kind niet uit het oog verliezen maar ook dat leerlingen het durven melden. Samen met de ouders en de leerling wil de school werken aan:

- Veiligheid

Vertrouwen

Verbondenheid

Van de ouders en onze leerkrachten verwachten we dat ze elkaars rol en deskundigheid respecteren. Samenwerken en echt in gesprek gaan loont. Een waarderende houding en positieve betrokkenheid zorgt voor een positief schoolklimaat.

Wanneer voor kinderen de regels duidelijk zijn en hier consequent aan vastgehouden wordt, is het duidelijk wanneer er een regel overtreden wordt of wanneer er zich gedrag stelt dat niet door de beugel kan.

Consequent optreden is dan ook belangrijk. Bij dit consequent optreden durven we ook de steun vragen van onze ouders.

Door in gesprek te gaan willen we het probleemoplossend vermogen van leerlingen stimuleren en hen zelf tot het besef laten komen van wat kan of niet kan. Samen kan dan naar oplossingen gezocht worden.

Hoe meld je een pestprobleem?

- a. Probeer je kind ertoe aan te sporen om het zelf te melden bij een leerkracht (klastitularis of leerkracht dat het kind het meest vertrouwt.)
- b. Lukt dit niet, meld het pestprobleem dan als ouder aan de klastitularis.
- c. Het kan zijn dat door de ernst van de zaak u liever praat met iemand anders, wendt u dan tot de zorgcoördinator of directie.

7. Wat kan je als ouder doen?

7.1. Als jouw kind wordt gepest

- Kies indien mogelijk een gepast gespreksmoment: tijd, plaats, rust.
- Luister naar je kind.
- Neem het verhaal ernstig.
- Leg de schuld niet bij je kind. Toon begrip (voor het lange stilzwijgen, de emoties, de behoeften die het kind uitdrukt).

- Wijs op het verschil tussen pesten en plagen (als dat aan de orde is).
- Maak duidelijk dat je achter je kind staat en dat je mee wil zoeken naar een oplossing.
- Prijs je kind omdat het heeft willen praten.
- Wijs je kind op de noodzaak om met de school te praten en zoek samen naar de meest geschikte contactpersoon.
- Bekijk samen wat je de school wilt meedelen en wat je van de school verwacht/niet verwacht.
- Ga na bij wie het kind aansluiting kan zoeken (wie deed nooit mee met het pesten?)
- Stimuleer andere contacten met leeftijdsgenoten (binnen en buiten de school).
- Richt je bij ernstige problemen tot de hulpverlening. Eventueel kan de school en het CLB hierbij helpen.

7.2. Als je kind heeft gepest

- Kies een geschikt moment om met je kind in gesprek te gaan.
- Zeg duidelijk waarom je een gesprek wilt.
- Luister naar je kind! Pols naar het wat, hoe en waarom van het (mee-) pesten.
- Keur het voorbije pestgedrag af en maak duidelijk dat je wilt dat je kind ermee stopt.
- Wijs op het verschil tussen pesten en plagen.
- Verduidelijk wat pesten teweeg brengt.
- Vraag je kind om de schade te herstellen:
 - o veilig stellen van het slachtoffer;
 - o eventuele schade herstellen;
 - o vertrouwen herwinnen van het slachtoffer, groep, school, ...
- Bekijk met de school hoe je de schoolaanpak van thuis uit kan steunen.

- Blijf in gesprek met je kind/met de school.
- Zoek zo nodig steun en hulp voor jezelf/je kind.

8. Aanpak op school

8.1. Pestpreventie op school

Op school proberen we heel wat te doen om pesten te voorkomen en om een veilig en positief schoolklimaat, waarbij sociale vaardigheden ontwikkeld worden, te bekomen:

8.1.1 KiVa-school

KiVa heeft 2 luiken: de preventie en het probleemoplossende.

Het belangrijkste is hier het gebruiken van de kracht van de groep. Het feit dat elke leerling verantwoordelijk is voor het algehele welbevinden wordt benadrukt om pesten te verminderen en te voorkomen. Leerlingen die getuigen zijn van pestgedrag krijgen tools aangereikt om het slachtoffer te steunen en te laten zien dat zij pesten niet accepteren. Bij het voorkomen en tegengaan van pesten wordt de nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid die alle leerlingen hebben. Samen staan ze in voor het welzijn van de klas. Als groep kunnen ze ervoor zorgen dat iedereen erbij hoort en dat ruzies en conflicten worden opgelost.

De leerlingen oefenen de nodige vaardigheden hiervoor tijdens de KiVa-lessen.

8.1.2. Werken aan een positieve klassfeer

Elke klas en elke leerkracht werkt aan een positieve klassfeer. Een gemotiveerd team wil ervoor zorgen dat elke leerling graag naar school komt en zich goed voelt bij ons op school. Er worden verschillende leuke activiteiten georganiseerd binnen en buiten de klas. De lessen worden ingekleed in een thema en er is ruimte voor verschillende werkvormen, kringgesprekken, vertelrondes, kindcontacten, ...

Doorheen het schooljaar worden fijne feesten (kerstfeest, sinterklaasfeest, carnaval, vieren van verjaardagen, schoolfeest,...) georganiseerd op klasniveau en op schoolniveau. Verder zijn er de openluchtklassen die het werken aan een positieve klassfeer mee bevorderen.

Doordat we een kleine school zijn, kennen veel leerlingen elkaar. Dit komt de sfeer op school en op de speelplaats ten goede.

8.1.3. Pestpreventie op de speelplaats

Als school willen we inzetten op pestpreventie.

Door spelmateriaal aan te bieden tijdens de speeltijden en middagpauze hopen we dat leerlingen zich niet gaan vervelen en dat ze geen tijd hebben om te pesten.

We hebben speelkoffers met materialen die uitnodigen tot samenspel. Deze worden steeds aangevuld.

We willen hen tips aanreiken om te spelen tijdens de speeltijden.

Er zijn duidelijke speelplaatsafspraken gemaakt om ook hier een houvast te bieden voor de leerlingen van wat mag (en niet mag).

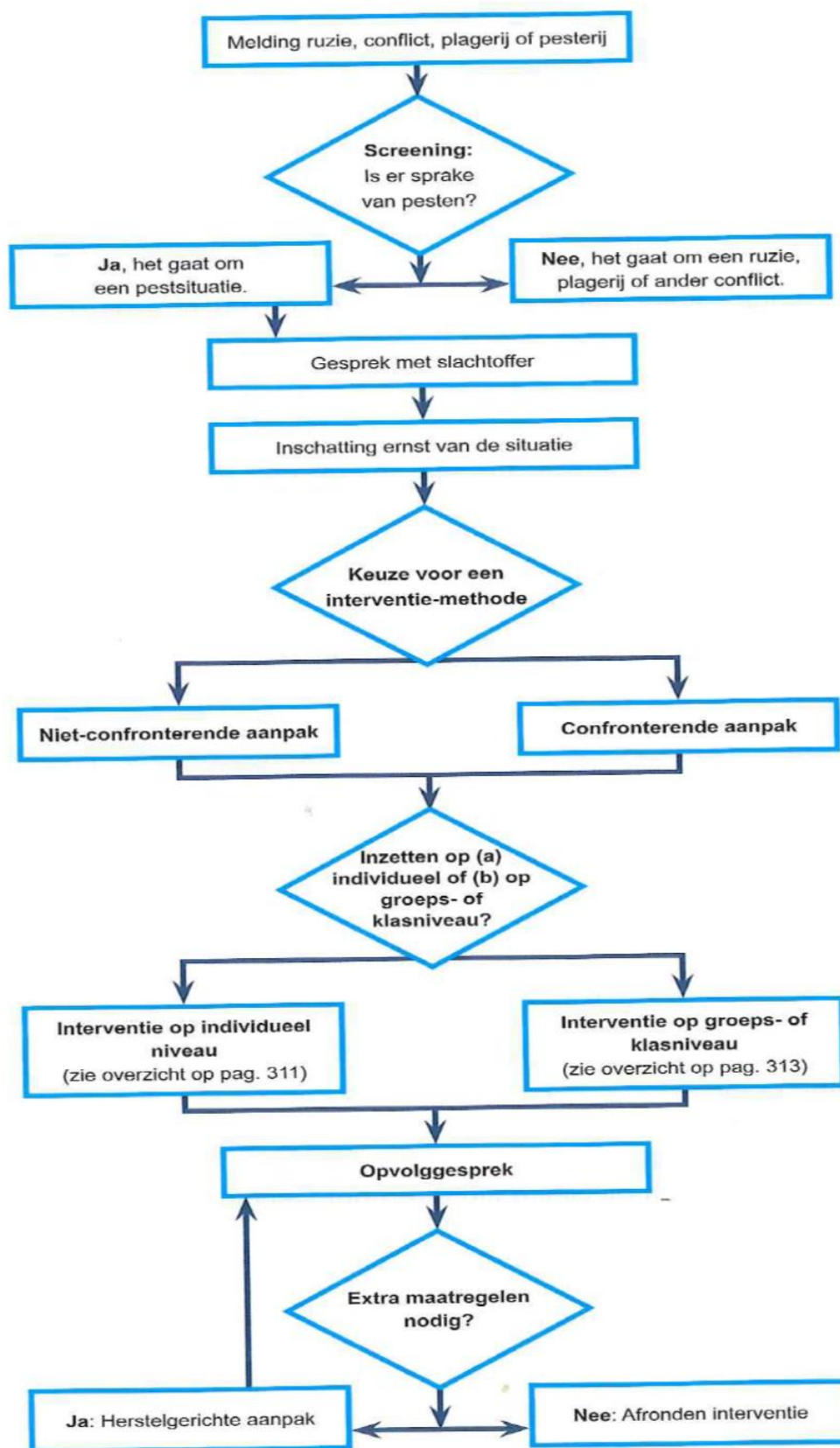
8.2. Wat als er toch gepest wordt? KiVa-methode

Ondanks preventieve maatregelen kan je pesten nooit wegdenken. Wanneer er een vermoeden van pesten is, worden volgende stappen ondernomen:

- Het probleem wordt gemeld aan de klasleerkracht, zorgcoördinator, directie.
- De persoon aan wie het gemeld werd, vult een screeningsformulier in en bezorgt dit aan het KiVa-team
- Het KiVa-team treedt in actie. Zij gaan aan de hand van individuele gesprekken met het slachtoffer en andere betrokkenen proberen een zicht te krijgen op de situatie die zich voordeed.
- Na horen van alle partijen evalueren zij of het hier gaat om een pestprobleem of een ander probleem. Dit omdat een pestprobleem een specifieke aanpak vereist.
- Na een verdere inschatting van de ernst van de situatie zal het KiVa-team beslissen over een interventie-methode: niet-confronterende of confronterende aanpak. Ook zal er gekeken worden of de interventie gebeurt op individueel of op groeps- of klasniveau. Ook de ouders worden op de hoogte gebracht en betrokken in het herstelplan.
- Na de interventie en de gemaakte afspraken, volgt er na een tijdje een opvolggesprek om te kijken of de interventie kan worden afgerond of dat er extra maatregel nodig zijn om verder te gaan met de herstelgerichte aanpak.

(Zie ook schema p.15)

8.4. Pestmeldpunten

Pesten dient eerst en vooral gemeld te worden. Omdat dit voor leerlingen al een grote stap is, willen we ervoor zorgen dat ze dit op een veilige, eventueel anonieme, manier kunnen doen. Zij kunnen hiervoor terecht bij een leerkracht die ze vertrouwen en/of de directie. Elke melding (mondeling/ schriftelijk) zal door het KiVa-team en het zorgteam (klasleerkracht, directie, zorgleerkracht en indien nodig een CLB-vertegenwoordigster) besproken worden.

Het gaat hier immers niet om klikken.

Wanneer je klikt, wil je dat de pester een straf krijgt.

Wanneer je het pesten meldt, wil je dat het pesten stopt.

Wij hechten veel belang aan het melden van pesten en hopen dat ouders niet zelf onderling de problemen willen gaan oplossen en pesters gaan benaderen. Wanneer het pesten op school gebeurt, willen wij als school op de hoogte gebracht worden en willen we het probleem aanpakken. Als school kennen wij beide partijen en kunnen we onpartijdig het verhaal van alle partijen beluisteren.

Kinderen kunnen ook via 'De Babelbox' een pestprobleem melden. Dit is een brievenbus waar ze hun bezorgdheden rond eventuele pestproblemen, plagerijen en ruzies kunnen posten, dit kan ook anoniem.

Zowel ouders als kinderen mogen steeds het KiVa-team aanspreken.

Het Kiva-team bestaat uit de volgende leden:

- juf Anita Vandenberg
- zorgcoördinator Kathleen Poelaert

8.5. Cyberpesten

Nieuwe media hebben zeker hun waarde, maar kunnen ook negatief gebruikt worden. We durven van de ouders te vragen om zelf controle te houden over het gsm- en internetgebruik van hun zoon of dochter. Beledigingen via internet of gsm, roddels verspreiden, ... zijn niet toegelaten. De ouder is wettelijk medeverantwoordelijk voor de gevolgen van zulk pestgedrag door de zoon of dochter.

GSM-gebruik op school is verboden. Indien er een leerling betrapt wordt, bij het in gebruik nemen van zijn gsm op school, wordt deze afgenomen en aan de directie bezorgd. De leerling moet zelf de gsm afhalen bij de directie.

Op school proberen we leerlingen verder te begeleiden in het gebruik van sociale netwerksites. Het wijs omgaan met allerlei moderne media is daarbij zeer belangrijk.

We willen hier de ouders op hun verantwoordelijkheid wijzen. Weet dat sociale netwerksites (o.a. Facebook) beschikken over een minimumleeftijd van 13 jaar, d.w.z. dat onze lagere schoolkinderen wettelijk gezien niet over zulke account kunnen beschikken.

In onze 2de en 3de graad besteden wij ook in een thema rond media aandacht aan cyberpesten.

8.6. De rol van de leerkracht, de zorgcoördinator en de directie

Pestproblemen willen we als school aanpakken in samenspraak met de leerkracht, de zorgcoördinator, het KiVa-team en de directie. De leerkracht is de eerstelijnsverantwoordelijke van zijn of haar klas. In de mate van het mogelijke probeert de leerkracht met de leerlingen te praten en tot oplossingen te komen. De leerkracht maakt melding bij het KiVa-team. Het KiVa-team bekijkt de situatie van op een afstand en zal de leerkracht ondersteunen en contacten leggen met de betrokken partijen (ouders, externe instanties, CLB, ...).

8.7. Ouderbetrokkenheid

Ouders willen we betrekken bij een pestprobleem. Ook hier moet het onderscheid gemaakt worden tussen ruzies en een effectief langdurend pestprobleem. Het is onmogelijk om bij elke ruzie ouders op de hoogte te brengen. Als school willen we dit intern oplossen.

Wanneer er sprake is van pesten, worden de ouders van de pester/gepeste op de hoogte gebracht om samen met de school te kijken wat er kan gedaan worden opdat het pesten zou stoppen. Elke situatie is anders en wordt anders bekeken en aangepakt. We vragen van ouders wel vertrouwen, erkenning en respect voor de aanpak van de school.

9. Contact

Bij pestproblemen of andere problemen kan je steeds contact opnemen met de school of met het CLB. Wij werken nauw samen met het VCLB Diest

9.1. School

- *Leerkracht:*
 - voor of na schooltijd
 - via mail

- *Zorgcoördinator:* Kathleen Poelaert
 - mail: kathleen.poelaert@tscholeke.be
 - tel: 013/77.73.80

- *Directie:* Hilde Lemmens
 - mail: directie@tscholeke.be
 - tel: 013/77.73.80

- *KiVa-team:*
 - Kathleen Poelaert (zorgcoördinator)
 - mail: kathleen.poelaert@tscholeke.be
 - tel: 013/77.73.80

 - Anita Vandenberg (juf)
 - mail: anita.vandenberg@tscholeke.be
 - tel: 013/77.73.80

9.2. CLB

Vrij CLB Diest-Tessenderlo

Mariëndaalstraat 35

3290 Diest

Tel.: +32 13 31 27 29

Mail: infobasis@clbdiesttess.be

10. Boeken voor kinderen rond dit thema

6-7-jarigen

• Altijd moeten ze mij hebben	Rien Broere
• Eigen schuld, dikke bult	Ton Van Reen
• Ga jij maar op de gang	Jacques Vriens
• Ga weg, Rik	Claudia De Boer
• Ik en mijn monster	Mathijs Beentjes
• Kleine Klaas e de grote vis	Dolf Verroen
• Pas maar op of ik eet je op!	Gil Vander Heyden
• Reus Hak wil Miet in de pan	Brigitte Minne
• Te groot voor noe-noe	Jill Murphy
• De wraak van Ellie en Nellie	Rindert Kromhout

8-9-10-jarigen

• Benen in de kast	Heleen Vissinga
• Daniel	Yvonne Van Emmerik
• Drie is te veel	Rita Tornqvist
• De folterkamer	Eva Polak
• Hippo	Marc De Bel
• Juffrouw Verdorie	Patricia David
• Mijn neefjes zijn wolven	Wally De Donker
• Morgen word ik heks	Kathleen Vereecken
• Pudding Tarzan	Ole Lund Kirkegaard
• De tasjesdief	Mieke Van Hooft
• Treiterkoppen	Mieke Van Hooft
• Kwelduivels	Guy Didelez

11-12-jarigen

- Alles mag Eva Polak
- De derde kans Jac Linders
- Eigen schuld Chris Bos
- En de groeten van groep acht Jacques Vriens
- FC Appelflap Joachim Friederich
- Een klap voor je kop Ulf Stark
- Later wil ik stuntman worden Detty Verreydt
- Donna Lisa Mirjam Oldenhave